

Boganmeldelse

Omsorg – når menneskelighed er et arbejde

Jacob Birkler, Munksgaard, 2023, 132 sider.

Omsorg udgør kernen i sygeplejen, men hvad er omsorg, og hvordan drager sygeplejerskerne omsorg for patienten?

Denne bog burde, uden tvivl, være pensum forud for enhver politisk og organisatorisk beslutning i sundhedsvæsenet – hvad end man sidder i regionsråd, folketinget, robusthedskommissionen eller andet sted; men indtil det sker, så er den særdeles anbefalelsesværdig som både reflektorisk interesselæsning, men også yderst værdig til pensumlisten for sygeplejestuderende.

Bogen giver indsigt i, hvad omsorg er, og hvorfor omsorgen bør være fundamentet i fremtidens sundhedsvæsen. Jacob Birkler er tidligere formand for Det Etske Råd, ph.d. i medicinsk etik og mangeårig underviser på sundhedsuddannelserne.

Vi har sprog til at tale om økonomi, ydelser, rettigheder, organisation og den faglighed som sygeplejen bygger på, men vi kan have vanskeligt ved at beskrive det grundlæggende fundament i sygeplejen – de bløde værdier, som er vanskelige at sætte tid på og planlægge som ydelse – omsorg. Den, der lader patienten få en menneskelig plads. Med fokus på sygeplejefaget bliver det beskrevet, hvordan der gennem patientomsorgen udspringer nogle sygeplejefaglige opgaver, som kun sygeplejersker kan varetage, fordi der er forskel på den almindelige menneskelige omsorg og den professionelle omsorg, som sygeplejersker yder med baggrund i både menneskelighed og viden. Dette er særlig interessant læsning i dagens pressede sundhedsvæsen, hvor politikkerne taler om opgaveglidning og indhentning af ufaglært arbejdskraft til udførelse af sundhedsopgaver. Birkler tager afsæt i sygeplejen, men pointerne kan favne langt bredere end sygeplejen. Birkler skriver om forskellen mellem omsorg som sag og omsorg som fag. Her taler han om den endeløse diskussion om at få teori og praksis koblet. Som en ny metafor for Kari Martinsens kompromis mellem formynderi og sentimental omsorg, skriver han: '

"De skal ikke kobles, men fungere sammen som navigation. Teori og praksis svarer på den måde til to årer i en båd. Bruger man kun den ene, sejler man i ring. Det samme gælder fag og sag, hvor fagets omsorgsforståelse skal fungere sammen med sagen selv, dvs. patienten. Ellers gavner det hverken sygeplejefaget eller patienten." (Birkler, 2023)

Birkler mener, at det er sagen, altså omsorgen for patienten, der skal definere faget. Den omsorg sygeplejersken har for patienten, definerer den sygeplejefaglige opgave. Om denne pointe kan vinde en diskussion mod effektivitetskrav og økonomistyring, bliver interessant at følge med i. Hvis man ønsker at få flere argumenter for omsorgens plads i sundhedsvæsenet, kan man med fordel supplere med Jacob Birklers bog "Overvågning i sundhedsvæsenet".

Pernille Molin, cand.cur. adjunkt, VIA University College Silkeborg
Mail: PEMO@via.dk